

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ОБ'ЄДНАННІ ТА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Комплексне міжрегіональне дослідження участі громадськості у процесах об'єднання та розвитку територіальних громад (ТГ) проводилось в **шести регіонах України**: Волинська, Дніпропетровська, Львівська, Луганська, Миколаївська та Одеська області.

Дослідження відбувалось у період з **липня по вересень 2016 року**.

У вказаних регіонах було досліджено **46 ТГ**. Особливо досліджувались три види ТГ:

- ✦ ті, що вже об'єдналися (20 об'єднаних територіальних громад (ОТГ))
- ✦ ті, що планують об'єднатися (12 ТГ)
- ✦ ті, що спробували об'єднатися, але зазнали невдачу (14 ТГ)

При оцінці участі громадськості у процесах здійснення реформи децентралізації **вивчалися такі питання:**

- ✦ створення органами влади умов для участі громадськості у добровільному об'єднанні ТГ
- ✦ участь членів ТГ у процесах ініціювання, об'єднання та розвитку об'єднаних громад
- ✦ впровадження механізмів владно-громадської взаємодії на засадах партнерства та солідарної відповідальності

Можливі форми участі громадськості вивчалися на усіх основних етапах об'єднання та розвитку об'єднаних громад. На базі оцінок громадської участі, зроблених експертами по кожному етапу об'єднання і розвитку досліджуваних ОТГ, сформовано рейтинг ОТГ за ознакою рівня громадської участі.

Дослідження відбувалось через:

- ✦ аналіз 12 видів локальних нормативно-правових актів щодо громадської участі
- ✦ аналіз результатів експертного опитування 597 респондентів
- ✦ аналіз результатів 69 інтерв'ю
- ✦ аналіз сайтів і місцевих ЗМІ (78 джерел)

АНАЛІЗ ЛОКАЛЬНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЩОДО ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ

В більшості проаналізованих **Статутів ОТГ** передбачені такі форми участі громадськості, як: місцеві вибори, місцевий референдум, загальні збори, конференції членів громади, громадські слухання, місцеві ініціативи, створення і діяльність оснів, участь у роботі координаційних органів МСВ, у складі тимчасових комісій, робочих груп, консультативно-дорадчих органів при місцевих органах влади.

У Регламентах рад ОТГ аналіз форм участі громадськості у процесах підготовки та прийняття рішень показав:

- ✦ збір інформації про потреби громади здійснюється через депутата селищної ради на закріпленому виборчому округу або депутатська група формує рейтинг потреб виборців. Ці потреби враховуються при розробці планів і програм економічного та соціального розвитку ТГ
- ✦ планування роботи ради здійснюється з урахуванням пропозицій трудових колективів, громадських організацій, об'єднань, рухів, громадян тощо
- ✦ розроблення та подання проектів рішень у досліджених Регламентах не врегульовано
- ✦ обговорення проектів рішень які підлягають обговоренню, здійснюється через їх оприлюднення на дошках оголошень, офіційних інтернет-сайтах

✦ формування порядку денного ради. Більшість Регламентів надають загальним зборам мешканців, а окремі – ОСНам і навіть політичним партіям право вносити пропозиції щодо включення питань до проекту порядку денного сесій ради

✦ участь у пленарних засіданнях ради громадськості (представників об'єднаних громадян, трудових колективів) передбачена за рішенням ради та запрошенням голови або заступника голови ради

✦ участь громадськості у голосуванні. Якщо по проекту проводилась громадська експертиза, громадські слухання або консультації, то після проголошення змісту питання головуючий оголошує текст їх висновку

✦ участь громадськості у роботі постійних комісій ради. Проаналізовані регламенти рад отг не містять норм, які б вказували на участь громадськості у роботі постійних комісій, хоча постійна комісія може залучати представників громадськості

Приблизно 30% регламентів виконавчих органів рад ОТГ передбачають можливість громадськості подавати пропозиції до проєк-

тів розпоряджень голови, рішень виконавчого та активів інших виконавчих органів ради ОТГ. Проте вони не містять порядку подачі цих питань, що заважає реалізувати цю можливість.

Регламентами виконавчих органів передбачено три основні форми відкритості і прозорості цих органів:

- ✦ оприлюднення проектів рішень виконавчого
- ✦ відкритість і гласність засідань виконавчого комітету
- ✦ звітування виконавкому

Більшість досліджених **Положень про старосту** містять певні механізми його взаємодії з громадою, яку він представляє, та з її громадськими структурами, зокрема:

- ✦ прийом жителів та допомога їм у підготовці документів
- ✦ прийом від мешканців заяв для передачі керівництву ОТГ
- ✦ участь в організації та проведенні зборів мешканців, моніторинг стану дотримання прав і законних інтересів членів громади
- ✦ взаємодія з ОСНами
- ✦ облік та узагальнення пропозицій мешканців з питань якості послуг, звітування перед зборами мешканців про свою роботу

Програма розвитку громадянського суспільства є лише у Балтській міській об'єднаній громаді Одеської області. За цією програмою для проведення конкурсу мікрорайонів передбачено кошторис у сумі 30 тис. грн, участь ОСНів – 8 тис грн, громадських організацій – 12 тис. грн.

Стратегія розвитку ОТГ станом на вересень 2016 року розроблена або розробляється більше ніж у половині об'єднаних громад. В деяких громадах (Голобська селища об'єднана громада Волинської області) представники ініціативної громадськості включені до складу робочої групи, відбулось опитування громадськості (більше 600 осіб), проводились фокус-групи. Часте у розробці Стратегії допомагають незалежні експерти регіональних Ресурсних центрів, що діють в мережі Асоціації.

В ході дослідження виявлено **проблеми із доступом до публічної інформації в ОТГ**. На перший запит надали відповіді лише близько 1/3 громад. На повторні запити і телефонні дзвінки отримано у підсумку близько 60% необхідної для дослідження інформації. Крім того, свої інтернет-сайти має лише 2/3 ОТГ.

Асоціація сприяння самоорганізації населення

Одеський інститут соціальних технологій

Відродження національного фонду

Аналітичну записку підготовлено експертами Всеукраїнської Асоціації сприяння самоорганізації населення та Одеського інституту соціальних технологій за участі регіональних партнерських організацій і за підтримки Міжнародного Фонду "Відродження"

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРТНОГО ОПИТУВАННЯ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ МЕШКАНЦІВ ДО ПРОЦЕСІВ ОБ'ЄДНАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Опитування проводилось шляхом анкетування місцевих експертів (представників органів влади громадянськості).

За даними опитування, в об'єднаннях ТГ при розробці Перспективного плану формування спроможних ТГ обласна адміністрація залучала переважно представників місцевої влади (66,1%) та 24,5% – громадських активістів.

Ініціатором об'єднання ТГ також виступали представники влади – сільські, селищні, міські голови (72,9%) та депутати місцевої ради (35,7%).

Громадські обговорення щодо об'єднання ТГ проводились досить активно за масовою участю мешканців у формі загальних зборів (70,5%) та громадських слухань (35,2%).

До об'єднання ТГ мешканців спонукали:

Більш потужний бюджет	78,7%
Покращення соціальних послуг	59,6%
Більш багата громада	22,5%

Більшість експертів зазначили, що мешканці все ж таки чули про реформу, але не зовсім розуміють її суті (50,1%). Разом із тим 37,2% опитаних вважають, що мешканці громади були достатньо поінформовані про реформу.

Під час інформаційних зустрічей з представниками Офісу реформ, місцевими органами влади та громадськими структурами мешканці найчастіше задавали запитання, для чого потрібна ця реформа і яка вигода від об'єднання.

Сільські, селищні, міські голови, ОСНІ долучалися до роз'яснення суті реформи та допомагали в організації та проведенні

зустрічей із населенням.

За оцінками більшості експертів (62,3%), у процесі об'єднання громад були враховані їх історичні, природні, етнічні, культурні ті інші особливості громад.

Серед опитаних експертів 41,5% вже зверталися до новообраних старост вже зверталися з питань організації благоустрою та комунальних послуг. В цілому, більше половини громадських експертів вважають, що староста ефективно відстоює інтереси громади.

На даний момент у громадах триває розробка Стратегій їх розвитку. Третина експертів зазначили, що мешканці достатньо активно брали участь в обговоренні проекту Стратегії.

В цілому, експерти на даному етапі досить позитивно оцінюють наслідки реформи: покращилася якість та доступність послуг, що надаються в громаді після об'єднання (71,5%); бюджет об'єднаної територіальної громади збільшився в декілька разів (67,8%); додаткові кошти активно використовуються на ремонт соціальних об'єктів та роботи з благоустрою (60,4% та 56,7%).

Експерти вважають, що при розподілі коштів у цілому були враховані інтереси периферійних населених пунктів та їх громад (64,9%). Ці потреби визначалися через:

Депутатів	48%
Збори мешканців цих громад	36,9%
Дослідження громадської думки	24%

На думку більшості (65,9%) представників влади, місцева влада має вести постійний діалог із мешканцями. Хоча 17,0% опитаних вважає, що із мешканцями. Хоча 17,0%

опитаних вважає, що із мешканцями потрібно проводити консультації періодично та лише при необхідності.

Аналіз опитування експертів дозволив виявити певні тенденції:

✦ до розробки Перспективного плану формування спроможних територіальних залучалися, в основному, представники місцевої ради; ініціаторами об'єднання громад також виступали, в першу чергу, представники влади

✦ у громадах досить активно проводились громадські обговорення: найбільш розповсюдженою формою обговорення були загальні збори мешканців

✦ основним джерелом інформації щодо реформи децентралізації виступає місцева влада: голова громади та місцеві депутати, в другу чергу – ЗМІ

✦ у громадах, що зазнали невдачі при спробі об'єднатися, та у громадах, що планують об'єднатися, спротив спостерігався саме зі сторони мешканців. Крім того, вдалося виявити, що іноді тиск на прийняття рішень чиниться районною владою та навіть окремими народними депутатами

Проти об'єднання висловлювались такі аргументи: небезпека закриття бюджетних установ та підприємств і, як наслідок, втрата робочих місць; всі кошти залишаться в центрі громади, а периферійні села чекає занепад; невдівра реформи та центральної влади, страх перед новим, зневіра, нерозуміння перспектив у цілому.

АНАЛІЗ ІНТЕРВ'Ю

В рамках дослідження були проведені напівструктуровані інтерв'ю з керівниками органів місцевого самоврядування громад, які об'єдналися, планують об'єднатися та які зазнали невдачі при першій спробі об'єднатися.

Частина опитаних (23%) зауважила, що реформа йде важко і гальмується на рівні держави та районної влади, через слабкі кадрові ресурси ОТГ; недостатня інформаційно-просвітницька робота; неготовність самих громад об'єднуватися.

До наявних недоліків, які заважають успішному реформуванню, також були віднесені: не досконале законодавство та ускладнення використання коштів місцевих бюджетів через введення системи «PROZORRO».

41% опитаних керівників виділили низьку активність мешканців, їх недостатню поінформованість щодо реформи, зневіру у владі. Респонденти з Луганської області зауважили, що на негативну позицію жителів їх громад щодо реформи вплинула в безпосередній близькості воєнних дій.

Більшість опитаних керівників ОТГ (57%) вважають, що мешканці їх громад зацікавлені в об'єднанні з іншими громадами. Адже вони хочуть змін на краще, вбачають в децен-

тралізації можливість для розвитку бізнесу та модернізації інфраструктури, підвищення якості послуг, наближення влади до громадян.

Найбільш активними учасниками громадського обговорення реформ на селі, за словами опитаних керівників, були: представники місцевого бізнесу, фермери (29%), місцеві депутати (28%), представники бюджетних установ та соціальної сфери (16%), молодь (13%), громадські організації, активісти (13%)

58% респондентів вважають, що інтереси жителів периферійних громад ОТГ враховуються повною мірою: в них реалізуються інфраструктурні проекти, ремонт шкіл, проводяться благоустрої.

Більше половини керівників громад (57%) вважають конструктивними та необхідними консультації із мешканцями громади з питань об'єднання.

59% респондентів зацікавлені в розвитку самоорганізації та вбачають в ній перспективи для розвитку громади.

64% респондентів вважає, що ухвалення Статуту повною мірою сприятиме консолідації ТГ. Але більшість мешканців не знають про існування Статуту і не беруть участі у вирішенні питань місцевого значення.

АНАЛІЗ САЙТІВ І МІСЦЕВИХ ЗМІ

У процесі виконання проекту в кожному із зазначених вище регіонів експерти проаналізували публікації, які протягом 2015-2016 років були розміщені на сайтах ОДА, облради, Офісів реформ, ОТГ, а також в газетах облради та ОДА, інших обласних та районних газет.

Аналіз публікацій показав, що саме сайти облрад, ОДА та Офісів реформ є основним інформаційним ресурсом із висвітлення тематики про участь громадськості у процесах реформування місцевого самоврядування.

Найбільша кількість публікацій з числа досліджених присвячена питанням інформування громадськості про цілі, завдання та порядок об'єднання ТГ (30,6%). Разом із тим недостатньо уваги приділяється проблемам нормативного забезпечення участі громадськості.

Сайти органів влади, в основному, рівномірно приділяють увагу усім питанням щодо участі громадськості в об'єднанні ТГ, однак недостатньо висвітлюють питання захисту прав та інтересів периферійних громад і здійсненню громадського контролю за діяльністю влади ОТГ і ТГ.

Сайти ОТГ ще не стали повноцінним інформаційним ресурсом для висвітлення питань щодо оцінки громадськості у процесах реформування і розвитку ТГ.

Офіційні газети обласних рад та ОДА, крім Одеської і Миколаївської областей, **не використовують** повною мірою свій інформаційний потенціал для сприяння проведеної реформи місцевого самоврядування.

Натомість, проблеми створення ОТГ та їхнього життя широко висвітлюються на сторінках інших газет районного і обласного рівня, де приділяється увага всім питанням, які аналізувалися під час реалізації проекту.

Моніторинг сайтів і ЗМІ щодо залучення громадськості до процесів об'єднання громад виявив, що спектр засобів інформування про цілі, завдання та порядок об'єднання ТГ розширився та поповнився такими новими ефективними формами, як: веб-конференції, «Бібліотеки реформування місцевого самоврядування», он-лайн Школа місцевого самоврядування, засідання Громадських рад, курси лекцій, практикуми, стратегічні сесії, скайп-конференції, засідання прес-клубів.

Аналіз **критичних публікацій** щодо реформи виявив, що більшість населення не поінформовані про процеси, які відбуваються, а це свідчить про недостатню інформаційно-роз'яснювальну роботу, у тому числі через ЗМІ та Інтернет-ресурси.

ВИСНОВКИ

За зведеною **оцінкою участі громадськості** у процесах об'єднання та розвитку ОТГ виявлено, що найвищі рівні участі громадськості на усіх етапах цього процесу були досягнуті у **Маразлівській сільській ОТГ** (Одеська область) – 87,1%, у **Білокуракинській селищній ОТГ** (Луганська область) – 85,4% та у **Великомихайлівській селищній ОТГ** (Одеська область) – 82,3%.

В ході дослідження виявлено **проблеми**:

- ✦ відсутність комплексного нормативно-правового забезпечення реформи місцевого самоврядування в Україні
- ✦ відсутність механізмів та процедур проведення громадських обговорень реформи на локальному рівні. Згідно із українським законодавством, участь громадян у процесі прийняття рішень регламентується місцевими нормативними актами – Статутом, Положеннями. Але, в більшості громад ці документи відсутні
- ✦ необізнаність жителів територіальних громад щодо перспектив реформи місцевого самоврядування в Україні. Місцева влада та мешканці громад чинять спротив об'єднанню через недостатню інформованість

Ініціаторами об'єднання виступали переважно

представники влади – сільський (селищний, міський) голова та депутати місцевої ради.

У громадах досить активно проводились громадські обговорення.

Мешканці чули про реформу, але все ще **не до кінця розуміють її суть**.

Головним стимулом підтримати об'єднання була перспектива отримати більш потужний місцевий бюджет.

У громадах, що зазнали невдачі у спробі об'єднатися, спротив спостерігався саме зі сторони мешканців. Аргументи, висловлені **проти об'єднання**: небезпека закриття бюджетних установ та підприємств і, як наслідок, втрата робочих місць; всі кошти залишається в центрі громади, а периферійні села чекає занепад; недовіра до центральної влади, страх перед новим, зневіра, нерозуміння перспектив у цілому.

В цілому, експерти з об'єднаних громад на даному етапі досить позитивно оцінюють наслідки реформи. Покращилась якість та доступність послуг, що надаються в громаді після об'єднання, бюджет ОТГ помітно збільшився. Додаткові кошти активно використовуються на ремонт соціальних об'єктів та роботи з благоустрою.

Керівники ОТГ мають намір активізувати процес формування сільських, селищних комітетів на периферійних територіях і включити їх у процеси розвитку громад.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Верховній Раді України:

- ✦ Створити комплексне законодавче забезпечення реформи місцевого самоврядування в Україні, зокрема, ухвалити запропоновані КМУ законопроекти щодо удосконалення процедур реформування системи МСВ у сфері децентралізації та добровільного об'єднання громад
- ✦ Доцільно підвищити статус старост. Для цього Верховній Раді треба ухвалити зміни до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», спрямовані на більш чітке визначення територіальної основи діяльності старост і розширення їх повноважень. Водночас на законодавчому рівні також необхідно запровадити чіткі механізми відповідальності та підзвітності старост, які, проте, мають зберігати незалежність від місцевої ради та голови ОТГ
- ✦ Ухвалити законопроекти № 2466 «Про органи самоорганізації населення» та № 2467 «Про загальні збори (конференції) членів територіальних громад за місцем проживання», зареєстровані у ВРУ 24.03.2015. Прийняття цих законів допоможе встановити чіткі процедури проведення громадських обговорень з питань об'єднання та розвитку громад, дозволить уникнути порушень і судових розглядів у цій сфері
- ✦ Системно долучати громадських експертів, у тому числі представників регіональних аналітичних центрів до розробки і обговорення децентралізаційних законопроектів в Комітеті ВРУ з питань держав-

ного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування

Кабінету Міністрів України:

- ✦ Розробити та реалізувати комплексну інформаційну кампанію, спрямовану на детальне роз'яснення громадянам цілей і змісту реформи. Особливе значення в цій кампанії варто приділити належному оприлюдненню історій успіху перших ОТГ
- ✦ Забезпечити розробку і впровадження у навчальний процес закладів системи НАДУ та під їхнім методичним керівництвом – регіональних центрів підвищення кваліфікації освітніх програм для посадових осіб місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади з тематики децентралізації та об'єднання ТГ в ході реформи місцевого самоврядування

Обласним державним адміністраціям та обласним радам:

- ✦ при розробці Перспективних планів формування спроможних територіальних громад проводити широкі консультації із представниками територіальних громад окремо в кожному районі. Запрошувати на консультації представників влади та громадянського суспільства

Органом місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад

- ✦ розробити і прийняти за участю громадських експертів Статут територіальної громади, де передбачити процедури захисту прав та інтересів мешканців периферійних громад, механізми узгодження їх інтересів із інтересами ОТГ

При розробці нового Статуту або доопрацюванні чинного пропонується:

- ✦ визначити основні процедури розробки та публічного обговорення проекту Стратегії розвитку ОТГ із широким залученням громадськості
- ✦ визначити порядок і критерії ведення моніторингу розвитку населених пунктів, що входять до складу ОТГ, для врахування їх потреб при формуванні планів і програм
- ✦ У регламентах діяльності ради ОТГ та її виконавчих органів окремими статтями визначити та деталізувати процедури механізмів громадської участі на всіх етапах розробки рішень
- ✦ З числа інших видів локальних НПА органам ОТГ пропонується прийняти: Порядок проведення консультацій з громадськістю, Положення про порядок створення та діяльності ОСНів (сільських комітетів) і Типове Положення про ОСН; Програму сприяння розвитку ОСНів та інших форм громадської участі, Програму розвитку громадянського суспільства, Положення про консультативно-дорадчі органи
- ✦ Сприяти створенню ОСНів в периферійних громадах для забезпечення належного представництва інтересів цих громад в органах місцевого самоврядування ОТГ. Чітко визначити мету та завдання спільної діяльності ОСНів зі старостами та депутатами місцевої ради
- ✦ До Положення про старосту внести норму щодо погодження старостою

проектів рішень ради та її виконавчого комітету, що стосуються інтересів території, яку староста представляє; процедури та механізми їх взаємодії з ОСНами для налагодження їх конструктивної співпраці

- ✦ Створити офіційний сайт ради, на якому оприлюднювати проекти та прийняті рішення

Рекомендації інститутам громадянського суспільства, ЗМІ:

- ✦ Запланувати і проводити в ТГ та ОТГ просвітницькі заходи з інформування представників місцевої влади та громадських активістів щодо існуючих форм самоорганізації та участі громадянськості у процесах прийняття рішень
- ✦ Надавати методичну допомогу органам та посадовим особам місцевого самоврядування у розробці локальних НПА, в організації консультації з мешканцями, у виявленні громадської думки щодо проблем та перспектив розвитку громади
- ✦ Проводити в громадах навчальні семінари для активістів та працівників органів МСВ з питань налагодження діалогу, участі громадськості у бюджетному процесі, у здійсненні моніторингу якості послуг, звільненні додаткових ресурсів мешканців у вирішення місцевих проблем та ін.

АВТОРИ

Крупник А.С., директор Одеського інституту суспільних технологій, керівник Аналітичного центру – заступник голови Асоціації сприяння самоорганізації населення, доцент ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, керівник проекту (розробка Методики дослідження, координація роботи експертів, редагування Аналітичного звіту)

Калашнікова О.Є., аналітик Асоціації сприяння самоорганізації населення (розробка форм анкет та путівника для інтерв'юєрів, обробка загальних результатів глибоких інтерв'ю)

Дзюпин М.О., аналітик Асоціації сприяння самоорганізації населення (розробка форм для аналізу НПА, комплексне дослідження у Львівській області, обробка загальних результатів аналізу НПА)

Орлова А.І., заступник директора Одеського інституту суспільних технологій (розробка форм для аналізу сайтів та ЗМІ, комплексне дослідження в Одеській області, обробка загальних результатів аналізу сайтів та ЗМІ)

Баласанян В.Г., експерт Асоціації сприяння самоорганізації населення з соціологічних питань (розробка форм анкет та путівника для інтерв'юєрів, обробка загальних результатів анкетування)

Колесников О.М., експерт Асоціації сприяння самоорганізації населення з питань виборів, місцевої демократії та регіональної політики (рекомендації щодо управління в об'єднаних територіальних громадах).

Регіональні експерти – представники громадських організацій, які виконують функції регіональних ресурсних центрів з розвитку місцевої демократії у мережі, що координує Асоціація сприяння самоорганізації населення: **Кірилова Т.Ю., Калініна К.М.** (комплексне дослідження у Луганській області); **Гайдучик І.І., Дацк З.С.** (комплексне дослідження у Волинській області); **Пилипенко А.А., Іванченко С.І.** (комплексне дослідження у Дніпропетровській області); **Зинько С.В.** (комплексне дослідження у Львівській області); **Зелінська Т.Л.** (комплексне дослідження у Миколаївській області); **Петрова Л.С.** (комплексне дослідження в Одеській області)

Дослідження проводяться експертами Всеукраїнської Асоціації сприяння самоорганізації населення та Одеського інституту соціальних технологій за участі регіональних партнерських організацій і за підтримки Міжнародного Фонду "Відродження"

АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Всеукраїнська громадська організація, що сприяє розбудові громадянського суспільства в Україні через розвиток самоорганізації населення та створення дієвої системи участі членів територіальних громад в управлінні місцевими справами.

Діяльність:

- ✦ Об'єднує та підтримує організації та людей, які прагнуть поліпшити якість життя у своїй громаді, вирішують місцеві проблеми спільно, намагаються вплинути на дії органів влади
- ✦ Проводить дослідження та аналізує політику з актуальних проблем розвитку суспільства
- ✦ Надає допомогу на всіх етапах створення і роботи органів самоорганізації населення, надає консультації
- ✦ Розробляє і домагається прийняття ефективної законодавчої та нормативної бази місцевого самоврядування як на державному, так і на місцевому рівнях
- ✦ Домагається прозорості та відкритості у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, комунальних установ
- ✦ Просвіщає громадян про їхні можливості участі в управлінні місцевими справами та контролю за діяльністю місцевої влади, сприяє підвищенню їхньої активності
- ✦ Підвищує рівень професіоналізму і взаємопідтримки громадських активістів: навчальні заходи, круглі столи,

конференції, обмін досвідом

- ✦ Видає аналітичну, методичну, просвітницьку літературу

Результати діяльності:

Зміна законодавства: Асоціація розробляє і лобіює пропозиції щодо вдосконалення законодавства щодо органів самоорганізації населення та проведення загальних зборів (конференцій) жителів територіальних громад за місцем проживання (законопроекти №2466 та 2467). Експерти Асоціації підготували, узгодили з громадськими активістами і запропонували зазначені законопроекти для затвердження Парламентом України. Експерти Асоціації брали участь у роботі комісії Конституційної Асамблеї з питань конституційно-правового регулювання місцевої демократії.

Аналітика: Результати досліджень Асоціації щорічно обговорюються на круглих столах та Всеукраїнських конференціях. Дані аналізу і громадської експертизи слугають основою для пропозицій Асоціації органам державної влади та органам місцевого самоврядування щодо вдосконалення їх нормативної бази та політики в цілому.

У 2014 році Асоціація провела громадську експертизу діяльності Одеської обласної влади на предмет її відкритості та створення нею умов для залучення громадян та інститутів громадянського суспільства до управління.

Ресурсна підтримка громадської активності: Асоціація регулярно проводить навчальні семінари та тренінги для активістів з різних аспектів громадської участі. Фахівці Асоціації

супроводжують і координують діяльність мережі Ресурсних центрів з розвитку місцевої демократії, допомагають їм аналізувати місцеву політику, а на основі цього аналізу розробляти проекти місцевих нормативних актів, забезпечують комунікацію в мережі, надають методичну допомогу.

Створення умов для роботи органів самоорганізації населення: Асоціація проводить дослідження існуючих в Україні політик і практик у сфері розвитку самоорганізації населення, здійснює громадську експертизу нормативної бази у сфері участі громадян у вирішенні місцевих питань, в соціально-економічному розвитку громад, у використанні різних форм місцевої демократії.

Просвітництво та мобілізація: Асоціація адмініструє інтерактивний веб-портал <http://samooorg.com.ua> «Самоорганізація в громаді». Портал працює задля того, щоб підтримати активних людей у прагненні спільно вирішувати проблеми їхніх будинків, територій разом з сусідами, покращувати та зберігати своє життя в середовищі, створити для них комунікаційний простір.

Щоденно на сайті оновлюються тематичні новини, окремо розміщені методичні, інформаційні, аналітичні матеріали з питань розвитку самоорганізації населення, місцевої демократії, громадського контролю, можна отримати корисні документи для роботи ОСНів, відбувається консультування відвідувачів.

КОНТАКТИ:

samooorg@ukr.net
+38 (048) 738 68 30